

**Анотований перелік вибіркових дисциплін з циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки,
які пропонують викладачі історичного факультету відповідно до навчальних планів
для студентів II курсу (3 і 4 семестри) Університету на 2017–2018 навчальний рік**

№ з/п	Назва вибіркової дисципліни	Прізвище викладача	Кафедра	Анотація
3 семестр				
1	Історія Львівського університету	доц. Качмар В.М.	Каф. новітньої історії України ім. М. Грушевського	Львівський університет є одним з найдавніших серед вищих навчальних закладів України. Історію становлення української державності в Галичині важко уявити без історії Львівського університету, його професорів і вихованців. Адже всі процеси, що відбувалися в суспільному житті, науці й культурі, відбувалися за їхньої активної участі. З плином часу, зміною поколінь, орієнтації й характеру державних чинників Університет намагався зберігати обличчя, традиції, головне призначення. Сьогодні як ніколи Львівський університет є храмом освіти, науки й культури, осередком прогресу, вогнищем непокори будь-яким проявам несправедливості та насильства. Враховуючи минулі та сучасні дослідження українських і зарубіжних учених, головною метою курсу є ознайомити студентів з обставинами заснування Львівського університету та найважливішими періодами його становлення в контексті суспільно-політичного життя Галичини; ознайомити з біографіями відомих професорів, студентським життям, боротьбою за український університет у Львові. Запровадження такого курсу на вибір вважаємо доцільним і корисним для студентів усіх факультетів Львівського університету.
2	Культурний та національний феномен Львова	доц. Козицький А.М.	Каф. нової та новітньої історії зарубіжних країн	Лекційний курс присвячений культурному та національному феномену Львова. Хронологічно курс охоплює весь період писемної історії Львова. У межах пропонованого курсу розглядаються головні проблеми, що пов'язані з особливостями суспільно-політичного й культурного розвитку Львова, формуванням основних національних громад міста, взаємопроникнення та взаємодії різних культур. Особливу увагу приділено стереотипам, які побутують щодо характеру національних відносин у місті, специфіці локальної «львівської» ідентичності, модерній національній міфології, яка

				заснована на подіях. Лекційний курс допоможе студентам сформувати комплекс уявлень про національний і культурний розвиток Львова, місце українців у процесах суспільно-політичного розвитку міста.
3	Соціологія злочинності	доц. Демків О.Б.	Каф. соціології	Навчальна дисципліна «Соціологія злочинності» присвячена соціологічним аспектам формування та поширення різних форм відхильної поведінки, а також засобам їхньої діагностики та попередження. Курс складається з таких тематичних модулів: 1) історія становлення й теоретичні підходи в дослідженні злочинності й відхильної поведінки; 2) поширеність і динаміка відхильних форм поведінки й злочинності в сучасному українському суспільстві; 3) методичні та етичні питання емпіричного дослідження відхильної поведінки. У межах курсу розглядаються такі поняття, як «девіація», «патологія», «аномалія», «соціальні цінності», «соціальні норми», «соціальний контроль»; здійснюється порівняльний аналіз низки підходів у вивченні злочинності та відхильної поведінки (утилітаристський, біологізаторський, конструктивістський, соціокультурний підходи, підхід соціальної екології, теорія соціальної напруги). Особлива увага приділена виробленню вмінь і навичок організації та проведенню соціологічного дослідження відхильної поведінки та злочинності в сучасному українському суспільстві.
4	Соціокультурні аспекти міжнародної міграції	доц. Ровенчак О.А.	Каф. соціології	Вибіркова навчальна дисципліна «Соціокультурні аспекти міжнародної міграції» побудована на основі положень соціокультурного підходу, соціологічних теорій глобалізації й міграції та спрямована на накопичення знань у майбутніх фахівців про міжнародну міграцію та її вплив на суспільства походження і суспільства призначення міграції, на особистість мігранта, зокрема на формування його ідентичності й знань про взаємозв'язок сучасної міжнародної міграції з процесами глобалізації. Ці знання можуть стати основою для проведення емпіричних досліджень, мета яких – з'ясувати вплив міжнародних міграційних процесів на сучасне українське суспільство та дослідити характерні риси, причини і наслідки української еміграції й імміграції.
5	Українці у світі	проф. Качараба С.П.	Каф. нової та новітньої історії зарубіжних країн	Після проголошення незалежності України відчутно зріс інтерес до української діаспори, яка сьогодні нараховує понад 16 млн осіб. Розкидані по різних континентах українські емігранти та їхні нащадки зуміли в умовах багатотнічного оточення зберегти українську мову, народні звичаї й традиції, зрештою, національну самобутність і прив'язаність до історичної

				батьківщини. Українська діаспора виявилася життєздатною формою існування українського етносу. Показати її нове обличчя, відобразити нові тенденції, що позначилися на її розвитку, розкрити політику Української держави щодо зарубіжних українців – така мета цього курсу.
6	Слов'янська міфологія	доц. Галайчук В.В.	Каф. етнології	Головною метою навчального курсу є ознайомити студентів з традиційними міфологічними уявленнями слов'янських етносів. У теоретичній частині курсу розкривається значення термінів «міф» і «міфологія», подається загальний огляд категоріального поділу міфологічних мотивів. У наступній частині курсу студенти ознайомляться з вищою міфологією слов'ян, з їхніми уявленнями про богів і з основними міфологічними сюжетами. Вагомою складовою курсу є висвітлення питань, пов'язаних з так званою «нижчою міфологією», чи демонологією, – ця колоритна ділянка традиційної духовної культури слов'ян є яскравою ілюстрацією «живої старовини» і має непересічне значення для дослідників.
7	Економічна історія України: виробництво, торгівля, фінанси	доц. Масик Р.В.	Каф. історичного краєзнавства	У курсі розглядається економічний розвиток українських земель від IX до XX ст. Вивчаються історія галузей виробництва, фінансових систем, торгівлі. Зосереджується увага на особливостях господарської політики державної влади. Визначаються основні віхи економічного розвитку, їх особливості. З'ясовується роль українських земель в історії міжнародних економічних відносин.
8	Культурно-цивілізаційний розвиток народів Центральної та Східної Європи	доц. Лешкович Н.О.	Каф. історії Центральної та Східної Європи	На широкому історичному матеріалі розглядаються напрямки цивілізаційних впливів на культурні процеси в центрально-східноєвропейському просторі. Головна увага звертається як на спільні риси культурного розвитку народів усього регіону, так і на специфіку культурного розвитку Польщі, Чехії, Угорщини, Словаччини й України зокрема. Прослідковуються головні тенденції культурно-цивілізаційного розвитку народів Центральної та Східної Європи відповідно до ключових етапів розвитку європейської культури. Цивілізаційний підхід у вивченні проблеми культурного розвитку дає змогу з'ясувати місце народів Центральної та Східної Європи у світовій історії та обґрунтувати їхню цивілізаційно-культурну ідентичність.
9	Українські музеї як чинник формування національної ідентичності та	доц. Дудяк О.А.	Каф. давньої історії України та архівознавства	У сучасному світі культурна сфера розглядається як важливий чинник соціально-економічного розвитку країни та формування її конкурентоздатності в міжнародному вимірі. Важливою складовою культурної царини сучасних розвинутих країн є музеї. Вони призначені для збереження культурно-історичних та природничо-наукових цінностей,

	історичної пам'яті			накопичення й поширення знань через вивчення і демонстрацію унікальних пам'яток матеріальної та духовної культури. У курсі розглядається складна й суперечлива історія становлення та розвитку українського музейництва та його вплив на формування національної ідентичності. Аналізується внесок українських музейних діячів у розвиток української культури та збереження історичної пам'яті. Ці процеси показано на тлі суспільно-політичного розвитку українських земель другої половини XIX і XX ст.
4 семестр				
1	Археологічні відкриття, що сколихнули світ: від пірамід і Трої до Золотих воріт	доц. Білас Н.М.	Каф. археології та спеціальних галузей історичної науки	Курс присвячений історії світової археології, розвитку археологічної думки. Великі археологічні відкриття в XIX і XX ст. були зроблені в Середземномор'ї й на Близькому Сході. У Греції вели розкопки в Афінах, Спарті та інших містах, відкрито знамениті святилища в Дельфах і Олімпії; в Італії великі розкопки проводилися в Римі й Остії, біля Неаполя (Помпеї та Геркаланум). У Малій Азії розкопували Мілет, Ефес, Пергам, у Сирії – Геліополь і Пальміру. Особливе наукове значення мали розкопки Кноса на о. Крит (А. Еванс), Трої й столиці хетів поблизу Анкари в Малій Азії (Г. Вінклер). Дослідження в Фінікії, Сирії та Єгипті відкрили тисячолітні культури цих країн, висхідні ще до епохи неоліту. Розкопки в Сузах і Персеполі дали багатий матеріал з культури Стародавнього Ірану, а розкопки в Месопотамії відкрили міста Дур-Шаррукін, Ніневію, Вавилон, Ашшур. Була відкрита найдавніша в світі шумерська цивілізація та її центри Ур і Лагаш. Дослідження на Сході поступово охопили величезні території: були вивчені стародавні культури Китаю та Індії. В Західній півкулі археологи сконцентрували увагу на вивченні пам'яток доколумбової Америки: ацтеків у Мексиці, майя в Центральній Америці, інків в Перу та ін. Великих успіхів досягла наука у вивченні раннього залізного віку, пізньої античності та середньовіччя в Європі.
2	Соціальні проблеми сучасності	асист., к.с.н. Химович О.С.	Каф. соціології	Вибіркова навчальна дисципліна «Соціальні проблеми сучасності» спрямована на вироблення у студентів вміння критично оцінити соціально-культурні, соціально-економічні та соціально-політичні проблеми сучасності в студентів бакалаврської програми, а також здатності презентувати авторську творчу роботу, дискутувати, відстоювати власну позицію та комунікувати в малій групі, на озброєння студентів інструментарієм

				самостійного дослідження соціальних процесів. Студент зможе покращити комунікативні здібності: отримати навички роботи в складі творчих груп різного рівня, сформувати вміння аргументовано представляти й захищати вироблені позиції перед аудиторією тощо.
3	Modus Legendi: книга і культура читання в історичній ретроспективі	доц. Кметь В.Ф.	Каф. давньої історії України та архівознавства	Історія книги як форми збереження та поширення найважливішої для людства інформації й засобу модернізації та цивілізування суспільств. У лекційному курсі відтворені головні етапи розвитку та поширення книги і культури читання в Європі: від вшанування як сакралізованої ознаки культурного простору чи визначника соціального статусу, через перетворення в категорію документообігу, до віртуалізації в сучасній бібліотеці. Культура читання трактована як один з виразних критеріїв самоідентифікації інтелектуальних та національних спільнот. Особливої уваги надано методиці дослідження української рукописної та друкованої книги. Репертуар видання, простір формування літературного образу, стилістика викладу, оздоба рукопису чи друку, письмо чи шрифт, уподобання читацького середовища від найдавніших часів до сьогодення дають змогу виявляти нові джерела до давньої та нової історії України.
4	Візуальні образи історії (Живопис, скульптура, фотографія та кінематограф)	доц. Гарнавський Р.Б.	Каф. етнології	Історія (навіть попри те, що можемо цього не усвідомлювати) пронизує життя сучасного суспільства. Кожного дня, йдучи у своїх справах, ми проходимо повз пам'ятники історичним діячам чи будівлі, що пов'язані з історичними подіями. Історичні постаті стали невід'ємною частиною популярної культури, а портрети (зокрема, авторства видатних художників) і світлини деяких з них є найбільш упізнаваними й тиражованими зображеннями у світі (наприклад, фотографії Че Гевари, який «віддав обличчя своє панкам на одязі», Альберта Айнштайна чи Чарлі Чапліна, портрети Наполеона, пензля неокласика Жака-Луї Давіда, чи Мерлін Монро, Єлизавети II і Мао, авторства засновника поп-арту Енді Воргола). Хто не бачив світлину «Обід на хмарочосі», зроблену 1932 р. під час будівництва Рокфеллер-центру в Нью-Йорку? Чи маску фараона Тутанхамона? Або ж так звану маску Гая Фокса – учасника Порохової змови 1605 р., стилізоване обличчя якого (завдяки художнику коміксів Девіду Ллойд) нині стало символом протестних акцій? Час до часу ми переглядаємо історичні телепрограми, фільми й серіали (які часто є екранізаціями художніх творів), частина з яких очолює світові рейтинги (наприклад, «Гладіатор» Рідлі Скотта, «Жанна д'Арк» Люка Бессона, «Титанік» Джеймса Кемерона,

				«Список Шіндлера» Стівена Спілберга, або ж серіал Майкла Герста «Вікінги», завдяки якому образ володарки норвезьких земель Лагерти нині нерозривно пов'язаний з канадською акторкою українського походження Кетрін Винник). Такі візуальні образи історії мають великий вплив на історичну свідомість більшості населення світу (тому-то важливим нині є створення конкурентноздатного українського історичного теле- й кінопродукту). Але чи завжди ми замислюємося над тим, наскільки правдивою є візуалізація історії засобами мистецтва? Чи можна довіряти тільки фото- й кінодокументалістам? А можливо, що важливішою є не достовірність відтворених у фільмі чи на картині історичних реалій, а те, як передано дух епохи? Знаємо й про те, що історичні образи ставали елементами пропаганди. Згадаймо теж про дискусії, які точаться в суспільстві стосовно пам'ятників чи навколо історичних фільмів. Відображенню історії в живописі, скульптурі, фотографії та кінематографії й присвячено цей навчальний курс.
5	Українські історіографічні школи: європейський контекст	проф. Сухий О.М.	Каф. новітньої історії України ім. М.Грушевського	У курсі узагальнюються підсумки вивчення наукових шкіл в українській історіографії. Зроблено певні уточнення щодо коректного розуміння цього феномену. Аналізується поняття «історичних шкіл», на конкретних прикладах показано особливості їх формування та діяльності, регіональні відмінності, творення методологічної бази. Простежується вплив європейських традицій історієписання на наукові дослідження в Україні. Розглядається співвідношення національних гранд-нарративів із дослідженнями на вужчі теми. Окремо розкривається співпраця між українськими та зарубіжними вченими, підсумовується досвід спільних проєктів і досліджень. Зроблено висновки й узагальнення про те, чим роботи сучасних українських істориків, а також дослідження з історії України можуть бути цікавими для світового інтелектуального простору.
6	Історична думка від давнини до наших днів	проф. Зашкільняк Л.О.	Каф. історії Центральної та Східної Європи	Курс висвітлює виникнення історичної свідомості в давніх народів, формування і трансформацію уявлень про минуле в різних народів у античний час, середньовіччя, новий та новітній періоди й у сучасних умовах. Розглядаються питання ставлення до минулого, його інтерпретацій і використання в суспільній практиці, існування різних картин світу і способів його пізнання. Особлива увага приділена сучасним підходам до пізнання минулого, творення історичних знань та соціальних функцій історії в інформаційному просторі глобалізованого світу.

7	Формування європейської цивілізації та її цінності	доц. Козловський С.О.	Каф. історії середніх віків та візантиністики	У курсі подаються визначення основних понять і термінів, прийняті різними історичними школами, особливості й відмінності європейської цивілізації, розглядається формування сучасної європейської цивілізації: наслідки впливів античної цивілізації, прийняття християнства, Великого переселення народів, подолання викликів ранньосередньовічною Європою (вторгнення арабів і угрів, нападів вікінгів), хрестових походів, формування станових і абсолютних монархій, великих географічних відкриттів, першої технічної революції, наполеонівських війн, краху абсолютизму і катаклізмів ХХ ст. Аналізуються основні надбання цивілізації та їх еволюція: оцінка людини, ставлення до смерті, християнські цінності, особиста й суспільна гігієна, побутові умови та їх нормативи, освітні вимоги, сміхова культура, культ тіла і спорт, еротика і секс, сприйняття мистецтва, зміни стилів (романський, готика, ренесанс, бароко, рококо, ампір, бідермайер, класика, сецесія, модерн, конструктивізм, постмодерн), правова культура, етичні норми, естетика, мораль і моральні норми, ідеали та ідеологія, суспільно-політичні моделі й військова етика. Йдеться про поняття менталітету, про еліту, культуру еліти й культуру загалу. Подається порівняльний аналіз та особливості різних моделей європейської цивілізації: візантійська, апеннінська, піренейська, скандинавська, франко-германська, британська і центральноєвропейська. Особлива увага звернена на полеміку навколо візантійської цивілізаційної моделі (до якої належить сучасна Україна) і спроб довести, що це окрема (відмінна від європейської) цивілізація. Лекції збудовані на широких прикладах з європейської історії.
8	Галичина в європейському вимірі: історія, культура, постаті	проф. Голубко В.Є.	Каф. історичного краєзнавства	У курсі розглядається історія Галичини від кінця ХІІ ст. до сьогодення; зосереджується увага на історичному розвитку краю, його місці в європейській цивілізації; вивчаються головні аспекти політичного, соціально-економічного, суспільного та культурного розвитку краю, вплив на них загальноєвропейських процесів; з'ясовується феномен Галичини та його прояви в сучасному українському соціумі; висвітлюється діяльність знакових особистостей, які визначали вектори історичного розвитку Галичини, а також її мультикультурність як пограниччя між цивілізаціями Сходу та Заходу.